

СТРАТЕГІЯ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

1. Загальна частина

У сучасних умовах питання людського розвитку є надзвичайно актуальним, оскільки прогрес людського розвитку демонструє нарощування можливостей людини через підвищення її потенціалу для реалізації в усіх сферах життєдіяльності.

Людський розвиток потребує пріоритетної уваги з боку держави. За показником індексу людського розвитку, який відображає узагальнені характеристики людського потенціалу з урахуванням здоров'я, доступу до знань, тривалості і рівня життя населення, Україна посіла 74-ту позицію серед 189 держав і територій, які представлено в Доповіді про стан людського розвитку за 2019 рік, що опублікована на офіційному вебсайті Програми розвитку ООН. З одного боку, це означає належність України до держав із високим рівнем людського розвитку (індекс людського розвитку – 0,779), з іншого боку – Україна з 1991 року демонструє незначний прогрес у зазначеній сфері порівняно з іншими державами цієї групи.

Незважаючи на зростання значення індексу людського розвитку протягом 1991 – 2019 років (відповідно з 0,705 до 0,779), позиція України у світовому рейтингу поступово знижувалася із 47-го місця в 1991 році до 75-го у 2000 році, 82-го у 2010 році та 74-го у 2019 році. Сповільнення темпів людського розвитку зумовлено насамперед низьким рівнем валового національного доходу в розрахунку на душу населення, за яким Україна значно поступається державам із високим рівнем людського розвитку.

Протягом 2000-х років показник очікуваної тривалості життя при народженні також залишається нижчим від середнього у державах цієї групи (72 роки проти 75,1 року). Водночас перевагою України є традиційно висока освіченість громадян, що засвідчує високий потенціал людського розвитку, повноцінна реалізація якого потребує створення сприятливих умов з боку держави.

З огляду на потреби людського розвитку завданням держави повинно бути формування такого економічного та соціального порядку, який буде підґрунтям для реалізації свободи особистості та гарантією реалізації права громадян на індивідуальний розвиток, індивідуальну відповідальність і соціальну захищеність.

Стратегія людського розвитку (далі – Стратегія) визначає цілі та основні завдання, що стоять перед державою, у сфері людського розвитку як пряму забезпечення національної безпеки України, а також індикатори досягнення цілей, що забезпечує

можливість проведення моніторингу, ефективного планування, належного оцінювання соціальних інвестицій у людський потенціал.

Правовою основою Стратегії є Конституція та закони України, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та Стратегія національної безпеки України.

Під час розроблення Стратегії враховано проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року.

2. Основні тенденції та проблеми людського розвитку в Україні

Суттєвий вплив на соціально-економічну ситуацію в державі в цілому та її регіонах протягом останніх років чинять такі виклики, як збройна агресія Російської Федерації проти України і тимчасова окупація частини її території, демографічна криза, епідемічна ситуація, пов'язана з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі – коронавірусна хвороба COVID-19), проблеми у сфері медицини, освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, соціальної підтримки громадян, національно-патріотичного виховання.

1.1) Демографічна ситуація

Демографічний розвиток України характеризується формуванням і посиленням таких негативних тенденцій, як зменшення чисельності населення (на початок 2010 року – 46 млн, на початок 2021 року – 41,6 млн, без урахування даних щодо населення тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя), старіння населення (частка осіб віком 65 років і більше у загальній чисельності населення у 2020 році становила 17 відсотків).

Відповідно скорочується чисельність молоді. Зокрема, чисельність осіб віком від 14 до 35 років (включно) в Україні станом на 1 січня 2021 року порівняно з початком 2015 року зменшилася на 1,6 млн осіб.

Поточна демографічна ситуація характеризується відносно низькою народжуваністю та високою смертністю, погіршенням медико-демографічних характеристик населення через зростання захворюваності, поширення хронічних, інфекційних хвороб, збереження високого рівня професійної захворюваності, виробничого та побутового травматизму.

Тривалість життя є інтегральним індикатором стану здоров'я населення, його добробуту, а також підсумковою оцінкою умов життєдіяльності населення та показником ефективності системи охорони здоров'я. Українці живуть у середньому на дев'ять років менше, ніж громадяни держав Європейського Союзу: у 2019 році середня очікувана тривалість життя в Україні становила 72 роки, у державах Європейського Союзу – 81 рік.

Гострою проблемою в Україні залишається висока передчасна смертність у працездатному віці, насамперед серед чоловіків, які живуть у середньому на 10 років менше, ніж жінки, що помітно перевищує такий розрив у розвинутих європейських державах, де він становить лише три з половиною – п'ять років.

Також Україна вирізняється значними втратами населення через депопуляцію та на сьогодні належить до числа держав із найвищою інтенсивністю природного скорочення чисельності населення. В останні два роки рівень народжуваності в Україні був найнижчим у Європі.

Мінімізація негативних депопуляційних наслідків для людського розвитку можлива лише за умови реалізації активної соціально-демографічної політики. Завданням держави у цьому напрямі є вироблення послідовної та довгострокової політики, спрямованої на формування і підтримку здорового способу життя, зміцнення здоров'я та профілактику захворювань.

1.2) Охорона здоров'я

В Україні продовжується реформування системи охорони здоров'я. Із 2018 року запроваджено реалізацію державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для первинної медичної допомоги, а починаючи з квітня 2020 року – для всіх видів медичної допомоги.

Створено Національну службу здоров'я України – центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення. Відбулися масштабні зміни з реорганізації закладів охорони здоров'я у комунальні некомерційні підприємства, впроваджено електронну систему охорони здоров'я (E-health); завершено кампанію з вибору пацієнтом лікаря та підписання декларації.

Складність і водночас масштабність реформи охорони здоров'я полягає в тому, що вона здійснювалася паралельно з процесами децентралізації, а у 2020 році Україна, як і весь світ, увійшла в пандемію COVID-19.

Результати проведення аналізу причин смертності свідчать про незадовільний стан системи охорони здоров'я та реального доступу населення до медичних послуг. У структурі смертності переважає смертність від серцево-судинних захворювань, до того ж однією з найбільш негативних тенденцій є збереження високих показників смертності з цієї причини у молодому віці. Гострий інфаркт міокарда є причиною смерті у близько 20 випадках на 100 тис. населення, близько 50 відсотків пацієнтів після перенесеного інсульту отримують первинну інвалідність, близько 12 відсотків померлих від інсульту – особи працездатного віку.

Головними чинниками високого рівня неінфекційних захворювань є ризикована поведінка людей (нездорове харчування, низька фізична активність, куріння, зловживання алкоголем), обумовлена неналежним усвідомленням власної

відповідальності за своє здоров'я, та недостатня профілактична робота (особливо на рівні первинної медичної допомоги). Поширені серед молоді шкідливі звички, а також безвідповідальна сексуальна поведінка молодих людей є одними з ризиків поширення ВІЛ-інфекції та інших інфекцій, що передаються статевим шляхом тощо.

Ще одним визнаним Всесвітньою організацією охорони здоров'я чинником ризику для здоров'я населення, що призводить до збільшення захворюваності та смертності у світі, є забруднення повітря, понад 80 відсотків захворювань тією чи іншою мірою залежать від якості повітря.

Недосконалість системи охорони здоров'я, низький рівень усвідомлення цінності здоров'я як власного капіталу, відсутність просвітницької складової для населення з питань здорового способу життя, перебування переважної більшості населення в умовах соціально-економічної нестабільності призводять до створення несприятливих умов для підтримки здорового способу життя.

1.3) Освіта і наука

За оцінками Світового банку, Україна має конкурентну перевагу у вигляді потужної системи освіти, що є рушієм економічного та соціального розвитку держави, але частка людського капіталу в національному багатстві залишається невеликою. За час незалежності Україні вдалося зберегти значну частину своїх переваг у сфері освіти, що сприяє досягненню учнями та студентами високих результатів у навчанні та розвитку людського капіталу. Однак навички, яких потребує сучасний ринок праці, відрізняються від тих, що формує система освіти, а необхідні трансформації в освітньому секторі відбуваються повільно. Незважаючи на наявність високоосвіченої робочої сили в Україні, на людський капітал припадає лише 34 відсотки національного багатства (середній показник у державах Європи та Центральної Азії – 62 відсотки), а продуктивність праці становить лише 22 відсотки продуктивності праці у державах Європейського Союзу.

Незважаючи на задеклароване на законодавчому рівні право на дошкільну освіту та значний попит на цей вид послуг, доступність закладів дошкільної освіти залишається недостатньою, особливо з урахуванням інфраструктурних аспектів між населеними пунктами. На початок 2020 року чистий показник (за даними Державної служби статистики України) охоплення дітей дошкільного віку (три – п'ять років) закладами дошкільної освіти в Україні становив 76,4 відсотка (у містах – 86,8 відсотка, в сільській місцевості – 56,4 відсотка). Спостерігається перевищення планової наповнюваності груп у функціонуючих дитячих садках (станом на початок 2020 року – 109 на 100 місць). Водночас черга до закладів дошкільної освіти скоротилася на 72,1 відсотка порівняно з 2014 роком (95 900 дітей) і на кінець 2019 року становила 26 783 дитини.

Якість дошкільної освіти не відповідає сучасним потребам розвитку дитини, а зміст дошкільної освіти потребує оновлення відповідно до потреб у формуванні первинного соціального досвіду та позитивних якостей особистості у дітей.

Повна загальна середня освіта в Україні є обов'язковою та спрямованою, зокрема, на забезпечення формування в учнів ключових компетентностей, необхідних кожній людині для успішної життєдіяльності. Однак учні закладів загальної середньої освіти не повною мірою набувають компетентностей, необхідних для забезпечення їх успішного особистісного та професійного розвитку.

Мережа закладів загальної середньої освіти залишається неефективною через наявність великої кількості малокомплектних шкіл. Лише 2,5 відсотка таких закладів, у яких навчається менш як 50 учнів, розміщені в містах, решта 97,5 відсотка – це сільські школи. Одночасно у великих містах школи переповнені. Кількість закладів загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році становить 14,8 тис., кількість учнів – 4,4 мільйона.

На початок 2020/2021 навчального року лише 59 закладів загальної середньої освіти не підключені до Інтернету, причому частина з них підлягає оптимізації у 2021 році або наступному році.

Водночас у великій кількості шкіл (близько 2500) підключено Інтернет з недостатньою швидкістю для ефективної організації освітнього процесу.

Педагогічна професія на сьогодні не є престижною. У великій кількості закладів освіти не забезпечено створення гідних умов праці. Певна частка педагогічних працівників, які працюють у школах, з різних причин не володіє інноваційними методиками і технологіями навчання.

Освітнє середовище закладів не завжди є інклюзивним, безпечним і комфортним, недостатньо мотивує та не зацікавлює учнів до навчання, не сприяє використанню сучасних технологій навчання педагогічними працівниками. У період здобуття повної загальної середньої освіти недостатньо уваги приділяється допомозі учням у майбутньому професійному визначенні, усвідомленні ними власного вибору подальшої освіти чи професійної діяльності.

Сучасний розвиток суспільства зумовлює потребу в постійному оновленні змісту освіти і методик навчання, зміні підходів до організації освітньої діяльності, в забезпеченні якості освіти, а також системи оцінювання результатів навчання учнів, модернізації освітнього середовища з використанням новітніх технологій.

У 2018 році розпочато реформу загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року, якою на сьогодні охоплено 1 – 3 класи всіх закладів загальної середньої освіти, а також 144 заклади загальної середньої освіти, що є учасниками експерименту з впровадження нового державного стандарту початкової освіти у четвертих класах.

Поточний стан підготовки кваліфікованих кадрів у системі професійної освіти не відповідає повною мірою потребам здобувачів освіти зокрема, а також суспільства та національної економіки в цілому.

Внаслідок погіршення демографічної ситуації, збільшення до 80 відсотків частки молоді, зорієнтованої на здобуття вищої освіти, поступово зменшується кількість учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. На 1 січня 2020 року загальна кількість учнів, які здобувають професійну (професійно-технічну) освіту, скоротилася порівняно з 2012 роком на 66,6 відсотка і становить 245,8 тис. осіб.

Незважаючи на певні позитивні зрушення, професійна (професійно-технічна) освіта в Україні залишається недостатньо ефективною також з огляду на недосконалу систему управління, недостатній обсяг фінансування, застарілу матеріально-технічну базу закладів професійної (професійно-технічної) освіти, недостатньо ефективну співпрацю закладів освіти з роботодавцями та бізнес-партнерами, що в цілому призвело до зниження соціально-економічної мотивації осіб до здобуття професійно-технічної освіти і в результаті – до зростання дефіциту робітничих кадрів на внутрішньому ринку праці.

Система державного фінансування стимулює заклади вищої освіти працювати насамперед у напрямі нарощування кількості студентів, а не підвищення якості освіти. Заклади вищої освіти позбавлені належної фінансової автономії, тому не можуть оперативно реагувати на виклики, які перед ними постають. Характерними також є недостатній рівень фінансування вищої освіти, зношеність і застарілість матеріально-технічної бази закладів вищої освіти.

Тривалий час якість вищої освіти не підтримувалася системами внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості, оскільки ці системи були орієнтовані на формальні показники, а не на забезпечення процесів і потреб заінтересованих сторін. В освітніх програмах закладів вищої освіти все ще недостатньо враховуються потреби роботодавців.

У поточних умовах випускники закладів вищої освіти не мають можливостей повною мірою реалізувати себе на українському ринку праці.

Навчання протягом усього життя, формальна освіта, неформальна, інформальна (самоосвіта) освіта відіграють все більшу роль у набутті умінь і навичок, необхідних для забезпечення соціальної та економічної активності.

Рівень стимулів для провадження молодими людьми в Україні наукової діяльності, зокрема для розвитку кар'єри вченого, залишається низьким. Зв'язок між закладами вищої освіти та науково-дослідними установами є недостатнім або відсутнім.

Причинами цього є, зокрема, незадовільний стан матеріально-технічної бази, в тому числі дослідницької інфраструктури; недостатні можливості залучення українських науковців до міжнародних наукових програм і проектів, доступу до участі в дослідженнях міжнародних об'єднань дослідницької інфраструктури; низький рівень впровадження прикладних досліджень; консервативні системи управління та оплати праці у державному секторі досліджень та розробок, що не стимулює наукових працівників до продуктивної роботи та професійного розвитку.

Науковий потенціал знижується як кількісно, так і якісно. Випускники закладів вищої освіти практично не обирають науку як сферу для продовження кар'єри в Україні. Вікова структура наукових кадрів є загрозливою. Незважаючи на те, що у 2019 році найбільш численною була вікова група від 30 до 39 років, близько третини (30 відсотків) серед українських дослідників становлять особи віком 60 років і більше.

Можливості для кар'єрного та професійного зростання для молодих науковців є на сьогодні обмеженими через консервативну кадрову політику в системі державних наукових установ, недостатність спеціальних програм стимулювання академічної мобільності тощо. Низький рівень заробітної плати також не сприяє залученню молоді до наукової сфери.

Наукоємність валового внутрішнього продукту (витрати на дослідження і розробки за всіма джерелами у відсотках до валового внутрішнього продукту) залишається критично низькою, що призводить до втрачання наукою здатності виконувати економічну функцію. Наукоємність валового внутрішнього продукту у 2019 році становила 0,43 відсотка (найнижчий показник за останні 10 років). До того ж фінансування здійснюється за рахунок бюджетних коштів (38,3 відсотка), коштів вітчизняних замовників (28,1 відсотка) та коштів іноземних замовників (22,3 відсотка). Крім того, ці обмежені кошти розподіляються без урахування якості наукової та науково-технічної діяльності.

Додаткові виклики у сфері освіти і науки спричинила коронавірусна хвороба COVID-19. Заклади освіти намагалися і намагаються компенсувати відсутність традиційного освітнього процесу дистанційними рішеннями, але невизначеність щодо тривалості карантинних заходів суттєво ускладнює такі зусилля. Загрози для системи освіти посилюються нерівним доступом здобувачів освіти та педагогічних працівників до цифрової інфраструктури (високошвидкісного Інтернету і комп'ютерної техніки). Існує реальна загроза суттєвого скорочення доступу до фінансових ресурсів, що є викликом вкрай загрозливим і для України. Йдеться про ймовірне скорочення фінансування сфери освіти як із Державного бюджету України через падіння валового внутрішнього продукту, так і з інших не заборонених законодавством джерел, а також про скорочення витрат на освіту з боку громадян.

1.4) Культура

Забезпечення рівного доступу до високоякісних культурних послуг є важливою передумовою для формування цілей, завдань та пріоритетів людського розвитку. Проте сьогодні в Україні доступ до культурних послуг є обмеженим і нерівномірним.

Крім фінансової неспроможності громадян, ситуація ускладнюється слабкою спроможністю органів місцевого самоврядування до забезпечення надання культурних послуг комунальними закладами культури. Про це свідчить динаміка зменшення кількості закладів культури (15,6 тис. бібліотек у 2019 році проти 20,7 тис. у 2000 році; клубних закладів відповідно – 16,3 тис. проти 20,4 тис.; мистецьких шкіл – 1309 проти 1482). Першопричиною різкого зменшення кількості закладів культури можна

вважати недостатність фінансового ресурсу та фінансування сфери за залишковим принципом.

Серед ключових проблем у наданні високоякісних культурних послуг є неефективна базова мережа закладів культури, низький рівень матеріально-технічного забезпечення, що створює перешкоди в доступі населення до культурних послуг.

Мережа закладів культури постійно скорочується. Органи місцевого самоврядування основними причинами закриття закладів культури називають недостатність бюджетних асигнувань, непридатність та аварійність будівель і споруд, відсутність умов для утримання книжкових фондів та обслуговування, вилучення приміщень для іншого призначення, скорочення кількості жителів у сільських населених пунктах в результаті дії демографічних чинників, в тому числі урбанізації.

Суттєвою проблемою залишається значний відсоток закладів культури місцевого рівня, які не мають комп'ютерної техніки та не підключені до Інтернету.

Наявна мережа бібліотечних закладів потребує оновлення та виваженої оптимізації відповідно до сучасних потреб суспільства. В умовах швидкого інформаційного розвитку бібліотеки необхідно трансформувати в сучасні інформаційні центри, які зможуть задовольняти потреби не тільки в наявній якійсій літературі, а й у наданні цифрових інформаційних послуг. Окремої уваги потребує функціонування бібліотек в умовах децентралізації, зокрема створення та/або осучаснення наявних бібліотек у громадах, оновлення їх матеріально-технічної бази.

Лише 41 відсоток публічних бібліотек в Україні обладнано комп'ютерами. Доступ до Інтернету надають своїм користувачам 33 відсотки публічних бібліотек. Серед сільських бібліотек лише 22 відсотки мають змогу надавати таку послугу. Так само низьким є показник доступу до Інтернету в клубних закладах – 22 відсотки. Відповідно до нормативів матеріально-технічного забезпечення мистецьких шкіл усіх типів вони повинні бути обов'язково підключені до Інтернету. Реальний стан дотримання цього нормативу – 87 відсотків.

У контексті реформи децентралізації продовжується пошук ефективних та орієнтованих на потреби територіальних громад моделей функціонування закладів культури, адже рівень розвитку цих закладів є одним з основних чинників, що впливають на культурний та освітній рівень населення.

Більшість інфраструктурних об'єктів театральних та видовищних закладів застаріли та потребують капітального ремонту. За період незалежності побудовано обмежену кількість нових інфраструктурних об'єктів.

Критичність, аварійність стану пам'яток культурної спадщини, застаріла та неефективна система обліку об'єктів культурної спадщини та культурних цінностей (державної та приватної форми власності), відсутність електронного інформаційного ресурсу культурної спадщини та культурних цінностей – все це унеможливує доступ до

інформації та переосмислення культурної спадщини, в тому числі з метою самоідентифікації та створення інноваційного культурного продукту.

Залишаються не повністю врахованими особливі потреби осіб з інвалідністю, пов'язані з облаштуванням інклюзивного середовища та адаптацією культурного продукту для споживання, зокрема осіб з порушеннями слуху та зору.

Актуальним залишається питання формування у населення України української громадянської ідентичності через систему національно-патріотичного виховання, що має стратегічне значення для подальшого розвитку держави, національної безпеки та успішного майбутнього її громадян.

Серйозним викликом для закладів культури стало впровадження карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби COVID-19. За надзвичайно низького рівня забезпеченості доступом до Інтернету та низького рівня матеріально-технічного забезпечення більшість закладів культури не мають можливості повноцінно надавати культурні послуги. Відповідно складається ситуація, коли велика частка населення, здебільшого жителі сільських населених пунктів, залишаються без доступу до культурних послуг та не мають можливостей для культурного самовираження. Це негативно впливає на розвиток людського капіталу та погіршує емоційний стан населення, яке внаслідок введення карантинних заходів залишається фактично без можливостей для змістовного дозвілля.

1.5) Фізична культура і спорт

Значна частина населення України не веде здорового та фізично активного способу життя. Кількість осіб, охоплених фізкультурно-оздоровчою та спортивною діяльністю в Україні, у 2019 році становила 14,7 відсотка загальної чисельності населення, що набагато менше, ніж у державах Європейського Союзу.

Регулярні заняття фізичною культурою сприяють зниженню рівня захворюваності на хвороби серцево-судинної системи, зменшенню негативного впливу на організм людини шкідливих звичок, підвищенню рівня стресостійкості та уникненню проявів асоціальної поведінки, розвитку всіх сфер суспільства, а також створенню підґрунтя для залучення до занять спортом, які так само допомагають людині сформувати характер, соціалізуватися та зайняти гідне місце в сучасному суспільстві.

Основними проблемами в такій ситуації є наявність бар'єрів для популяризації фізичної культури і спорту серед населення, відсутність належних умов для розвитку вищих досягнень спорту, недостатня доступність інфраструктури для регулярних занять спортом, фізичної активності, зокрема для осіб з інвалідністю, недостатнє використання інформаційних технологій, поточний стан яких не відповідає сучасним вимогам і тенденціям розвитку спорту у світі, відсутність умов підготовки та професійного зростання фахівців сфери фізичної культури і спорту.

1.6) Рівень життя, зайнятість та соціальна підтримка населення

У 2017 – 2019 роках в Україні спостерігалися позитивні тенденції у сфері зайнятості населення. Кількість робочої сили, за методологією Міжнародної організації праці, віком 15 – 70 років протягом 2017 – 2019 років збільшилася на 211,6 тис. осіб (1,2 відсотка) і досягла 18,1 млн осіб, а зайнятого населення – на 421,9 тис. осіб (2,6 відсотка) і досягла 16,6 млн осіб. Одночасно рівні представлення населення в робочій силі та зайнятості зросли відповідно з 62 та 56,1 відсотка у 2017 році до 63,4 та 58,2 відсотка всього населення зазначеного віку у 2019 році.

Однак у 2020 році на ринку праці України, як і багатьох держав світу, виникли серйозні соціально-економічні виклики, спричинені поширенням коронавірусної хвороби COVID-19, які змусили значно скоригувати пріоритети державної політики з метою недопущення поширення захворювання.

В умовах карантину, встановленого з метою запобігання поширенню на території України цієї хвороби, роботодавці вдавалися до повного або часткового зупинення виробництва, скорочення штату працівників, переведення їх на неповний робочий день (тиждень) або відправляли працівників у відпустки без збереження заробітної плати. Це призвело до скорочення у 2020 році попиту на робочу силу, зменшення кількості робочої сили та зайнятого населення.

Так, за даними Державної служби статистики України, у 2020 році кількість робочої сили, за методологією Міжнародної організації праці, віком 15 – 70 років порівняно з 2019 роком зменшилась на 476,5 тис. (2,6 відсотка) – до 17,6 млн осіб, а зайнятого населення – на 663 тис. (4 відсотки) – до 15,9 млн осіб. До того ж рівні представлення населення в робочій силі та зайнятості знизилися відповідно з 63,4 та 58,2 до 62,1 та 56,2 відсотка населення зазначеного віку у 2020 році.

Рівень зайнятості залишається меншим від потенційно можливого та бажаного, виходячи з цілей економічного та соціального розвитку, нижчим від рівнів зайнятості у провідних державах Європейського Союзу та характеризується нерівномірною віковою і гендерною диференціацією. Цим обумовлюються значний обсяг активного та прихованого безробіття, накопичення потенційної робочої сили, особливо серед молоді, яка не тільки не працює, а й не навчається та не шукає роботу.

Недостатня кількість робочих місць, значна асиметрія попиту і пропозиції робочої сили за професійно-кваліфікаційними ознаками (розмір оплати праці, види економічної діяльності, захищеність зайнятості на робочих місцях, безпека умов праці) спонукає населення до трудової та незворотної міграції.

У неформальному секторі економіки у 2017 – 2020 роках відбувалися помірні позитивні зміни. Частка зайнятих у неформальному секторі економіки за цей період знизилась із 22,9 до 20,3 відсотка загальної кількості зайнятого населення.

У 2017 – 2019 роках в Україні спостерігалася тенденція до виходу з кризи і були реальні можливості досягти за основними показниками рівня життя 2007 та 2008 років, тобто до фінансово-економічної кризи.

Із 2016 року почала зростати реальна заробітна плата (109 відсотків до значення 2015 року), поступово покращувалися всі показники добробуту, із 2017 року почалося зниження рівня бідності (насамперед за витратами, нижчими від фактичного прожиткового мінімуму, – з 58,6 відсотка у 2016 році до 47,3 відсотка у 2017 році).

У 2018 році закріпилася тенденція до зменшення масштабу бідності в державі та загального підвищення показників рівня життя. Крім того, знизився рівень відносної бідності, тобто бідні верстви населення почали отримувати більшу користь від результатів економічного зростання порівняно з рештою населення. Загалом зниження рівня відносної бідності на фоні стійкого економічного зростання свідчило про позитивні зміни в розподілі доходів, чого не вдавалося досягти з 1999 року.

Дані 2019 року також демонстрували збереження позитивної динаміки показників рівня життя та бідності, зокрема спостерігалось зростання реальних доходів населення в усіх майнових групах і посилення спрямованості системи соціального захисту на цільові групи.

Події 2020 року, пов'язані з поширенням коронавірусної хвороби COVID-19 та реалізацією спрямованих на її запобігання карантинних заходів, внесли суттєві корективи у показники соціально-економічного розвитку держави. Відтак цілком передбачуваними є негативні зміни у показниках доходів та бідності населення. Згодом це може вплинути на інші сфери життя, зокрема ті, які ототожнюються з немонетарними аспектами, та викликати зростання масштабу соціального відчуження.

Крім того, у 2021 році очікується звуження групи населення із середніми доходами: якщо у 2019 році ця група, об'єднана із групою населення з найвищими доходами, становила 18 відсотків, то у 2021 році вона може зменшитися до 15 відсотків. Причому сама група населення з найвищими доходами зменшується з 5 до 4 відсотків.

Система соціального захисту населення перебуває у стані трансформації через завершення процесів децентралізації та укрупнення районів. Виникла потреба у розподіленні сфер відповідальності та зон управління між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, забезпеченні для громадян найбільш зручних механізмів для отримання соціальних послуг і виплат.

Водночас виникають різні виклики для ефективності системи соціального захисту в Україні. До основних із них належать застарілі підходи до формування соціальних стандартів, зокрема прожиткового мінімуму, який не відображає реальних потреб людей. Соціальні стандарти та гарантії формуються без урахування купівельної спроможності громадян, яка давала б їм змогу не відчувати себе приниженими та жити, як більшість людей у державі. Чинний на сьогодні метод встановлення прожиткового мінімуму характеризується певним нав'язуванням системи цінностей стосовно вибору

між окремими продуктами, товарами та послугами. Визначення нормативу так званих фундаментальних потреб людини відображає більше позицію посадових осіб або уявлення окремих вчених, ніж реальні споживчі потреби людини на достатньому рівні.

Відтак, прожитковий мінімум в Україні став низьким стандартом якості життя, оскільки внаслідок заниження його розмірів були встановлені низькі розміри мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії за віком, допомоги малозабезпеченим сім'ям та інших соціальних виплат.

Залишаються складними адміністративні процедури та дії у забезпеченні соціального захисту. Деякі механізми забезпечення державного соціального захисту та алгоритми дій для отримання відповідних послуг і підтримки залишаються незрозумілими для пересічного громадянина. У різних сферах соціальні питання регулюються значною кількістю нормативно-правових актів (зокрема, понад 200 законів). До вироблення, регулювання та реалізації державної соціальної політики залучено шість основних міністерств, понад 16 центральних органів виконавчої влади, зокрема спеціальних, окремі фонди, а також різні відомчі підприємства та установи. Виникають обтяження для держави, економіки, недовіра громадян до більшості соціальних установ.

Також є характерною неупорядкованість надання соціальних виплат, пільг і різних видів допомоги. Соціальна допомога надається широкому колу представників різних соціальних груп, що дає змогу претендувати на неї майже половині громадян України. У зв'язку з цим виникають зловживання, підприємці та працівники не довіряють системі соціального захисту, уникають участі в ній, що негативно позначається на формуванні та наповненні соціальних фондів, внаслідок чого відбувається недофінансування системи соціального страхування.

Державна соціальна допомога, яку отримують малозабезпечені сім'ї, не стимулює працездатних членів сім'ї, які не працюють, до виходу зі складних життєвих обставин і повернення до активного економічного та соціального життя.

Протягом 2021 та 2022 років передбачається реалізувати пілотний проект, спрямований на організацію в територіальних громадах соціальної роботи з сім'ями та дітьми, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, а також провести експеримент з апробації механізму комплексного надання допомоги малозабезпеченим сім'ям та соціальних послуг таким сім'ям. Пілотний проект здійснюватиметься у межах реалізації спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту "Модернізація системи соціальної підтримки населення України".

Нерозв'язаною залишається проблема забезпечення доступності жителів територіальних громад до адміністративних сервісів для отримання соціальної підтримки. Система адміністрування державних соціальних програм потребує модернізації у зв'язку з такими її недоліками, як відсутність чіткого розмежування (у деяких випадках – наявність дублювання) повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, невідповідність адміністративних аспектів процесу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації державної влади в Україні умовам розвитку територіальних громад.

Проблемними у проведенні реформи органів місцевого самоврядування залишаються питання організації надання соціальних послуг населенню територіальних громад та виконання соціальної роботи. Так, із кінця 2020 року розпочато процес ліквідації низки таких надавачів соціальних послуг районного рівня, як центри соціальних служб, територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг), непоодинокими є випадки ліквідації стаціонарних відділень територіальних центрів соціального обслуговування. Водночас утворені сільські, селищні, міські ради не створюють надавачів соціальних послуг комунального сектору та не залучають надавачів соціальних послуг недержавного сектору. Тому виникає ризик неотримання належних соціальних послуг населенням цих територіальних громад.

Прийнято низку законів України, спрямованих на удосконалення системи пенсійного забезпечення. У межах пенсійної реформи запроваджено єдині підходи до пенсійного забезпечення відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Із 2019 року проводиться щорічний автоматичний перерахунок пенсій з урахуванням 50 відсотків індексу інфляції та збільшення середньої заробітної плати.

Водночас система пенсійного забезпечення потребує значних фінансових ресурсів. В українському суспільстві спостерігається динамічний процес старіння населення. За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної академії наук України, до 2050 року питома вага людей віком 60 років і більше в загальній чисельності населення зросте до 33 відсотків. Симптоматичною є тенденція до звуження відтворення населення. Така демографічна динаміка становить суттєву загрозу стабільності пенсійної системи України. Ситуацію ускладнюють повільна економічна динаміка, великий обсяг тіньового сектору економіки та привабливість ринків праці сусідніх держав.

Одним із напрямів державної політики є розвиток інклюзивного ринку праці з метою підвищення рівня працевлаштування осіб з інвалідністю. Протягом 2019 та 2020 років працевлаштовано 25,5 тис. осіб з інвалідністю, з яких 22,7 тис. мали статус безробітного.

Водночас недостатність у роботодавців стимулів для працевлаштування осіб з інвалідністю, у осіб з інвалідністю – до зайнятості, а також карантинні заходи, спрямовані на запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19, призводять до того, що особи з інвалідністю не можуть працевлаштуватися. Потребує значного покращення якості технічних та інших засобів реабілітації, якими забезпечуються особи з інвалідністю. Також необхідними є осучаснення та удосконалення системи надання реабілітаційних послуг в Україні, зокрема уніфікація стандартів надання таких послуг та джерел їх фінансування на принципах доказовості, ефективності та вчасності їх надання.

Залишається нерозв'язаною проблема внутрішнього переміщення громадян і його наслідків, що потребує злагодженого та системного вирішення, координації дій органів державної влади і громадянського суспільства з метою реалізації державної політики в цьому напрямі як одного з важливих пріоритетів держави. До основних проблем у

зазначеній сфері належать невизначеність житлових перспектив (стосується насамперед відсутності власного житла), безробіття та низький рівень матеріального забезпечення внутрішньо переміщених осіб.

За час участі в антитерористичній операції та заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях багато ветеранів війни зазнали значних або часткових ушкоджень здоров'я. За медичною допомогою протягом 2019 року звернулося 170 430 ветеранів війни, протягом першого півріччя 2020 року – 70 830 осіб.

На сьогодні в Україні значна частина з більш ніж 400 тис. учасників антитерористичної операції та заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях потребує періодичного психологічного обстеження, психосоціальної підтримки та супроводу. Крім фізичних травм, ветерани війни зазнають психологічного травмування, що може призводити до погіршення їх психоемоційного стану, виникнення психосоматичних захворювань і соціальної дезадаптації. Отже, гострою є потреба в послугах психологічної та медико-психологічної реабілітації, без отримання яких неможливе повернення ветеранів війни до повноцінного цивільного життя. До того ж вплив їх травматизації поширюється на їхні сім'ї та оточення.

В умовах триваючого здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях забезпечення реінтеграції ветеранів війни до мирного життя є важливим завданням держави.

1.7) Забезпечення рівності чоловіків і жінок

Жінки в Україні мають рівні з чоловіками права та можливості у здобутті освіти, доступі до медичних послуг і правосуддя. Згідно з тенденціями багатьох держав пострадянського та східноєвропейського простору жінки майже нарівні з чоловіками представлені на ринку праці та в державному секторі зайнятості. Водночас вони найменше представлені у сферах і на посадах із максимальною концентрацією фінансових або владних ресурсів. Однак в Україні зберігається найнижчий серед європейських держав рівень гендерного балансу в політичному представництві та керуванні державними та економічними процесами.

Незважаючи на позитивні зрушення в забезпеченні рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, у 2019 році Україна піднялася в рейтингу гендерної рівності Всесвітнього економічного форуму на шість сходинок і посіла 59-те місце серед 153 держав світу: за показником "економічна участь та кар'єрні можливості" держава на 39-му місці у світі; за рівнем освіти – на 26-му; за рівнем здоров'я та тривалістю життя – на 52-му; за політичними правами та можливостями – на 83-му; за критерієм "жінки у парламенті" – на 88-му; за показником "жінки на міністерських посадах" – на 82-му місці. Це свідчить про те, що приєднанням до міжнародних договорів та декларуванням гендерної рівності, а також заборонами на законодавчому рівні дискримінації за ознакою

статі не забезпечено достатніх зрушень у зазначеній сфері. Такі зрушення можливі лише за умови коригування значної кількості інших законодавчих актів, сталості інституційного забезпечення відповідної політики, розроблення відповідних нормативних санкцій і стимулів.

Найбільше проблеми гендерної нерівності в Україні проявляються в оплаті праці. Гендерні відмінності у середньомісячній заробітній платі чоловіків і жінок в останньому десятиріччі коливаються в межах 20 – 26 відсотків, що відповідно позначається на пенсійних виплатах. Такий розрив найбільшою мірою спричинений не прямою дискримінацією під час встановлення заробітної плати, а особливостями ринку праці: жінки частіше працюють у менш оплачуваних секторах економіки і на нижчих посадах.

Структурна гендерна нерівність в Україні значною мірою зумовлена нерівним розподілом репродуктивної праці, що спричиняє, зокрема, розриви у розмірах пенсій. На ринку праці, у питаннях кар'єри та зайнятості гендерна нерівність є системною загрозою добробуту українських жінок. Наслідки цих несприятливих явищ найбільше позначаються на жінках передпенсійного віку, жінках з дітьми, жінках з особливими потребами та жінках, які живуть у сільській місцевості. Усі ці негативні впливи загострюються під час економічних криз, критично збільшуючи ризики бідності відповідних категорій населення.

З іншого боку, в питаннях гендерної рівності стосовно людського розвитку є не лише соціально-економічні, але і світоглядно-психологічні складові. Так, неусуненими на сьогодні залишаються стереотипи щодо соціальних і професійних ролей жінок і чоловіків, які мають вплив на психоемоційне благополуччя та фізичне здоров'я представників обох статей.

3. Мета реалізації Стратегії

Метою реалізації Стратегії є створення умов для всебічного розвитку людини протягом життя, розширення можливостей реалізації потенціалу і свободи особистості, її громадянської активності заради формування згуртованої спільноти громадян, здатних до активної творчої співучасті у гармонійному, збалансованому та сталому розвитку держави.

Досягненням цієї мети передбачається покращити такі основні показники людського розвитку, як тривалість життя, доступ до високоякісних фізкультурно-спортивних послуг, доступ до якісної освіти протягом життя, гідний рівень життя, оптимізація зв'язку між економічним зростанням і людським розвитком, зокрема шляхом збільшення інвестицій у якісне оновлення інфраструктури ключових сфер людського розвитку, розбудови соціальної сфери та справедливого розподілу економічних ресурсів.

Стратегію передбачається реалізувати до 2025 року.

4. Цілі та основні завдання Стратегії

Стратегічна ціль 1 Покращення медико-демографічної ситуації в Україні.

Оперативна ціль 1.1. Створення збалансованої системи охорони здоров'я.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) забезпечення для всіх громадян України рівного доступу до своєчасної, безпечної та якісної первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої), екстреної, реабілітаційної та паліативної медичної допомоги;
- 2) запровадження обов'язкових періодичних профілактичних медичних оглядів дорослого та дитячого населення шляхом розроблення та впровадження мотиваційних стимулів для пацієнтів та лікарів первинної медичної допомоги;
- 3) підвищення якості надання медичної допомоги шляхом затвердження та дотримання розроблених на основі доказової медицини національних протоколів і стандартів надання медичної допомоги; розроблення та запровадження дієвої системи контролю за якістю надання медичної допомоги у закладах охорони здоров'я будь-якої форми власності;
- 4) створення умов для розвитку державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я та забезпечення переходу усіх державних закладів охорони здоров'я на ринкові механізми функціонування;
- 5) мінімізація шкідливого впливу самолікування на здоров'я шляхом посилення контролю за дотриманням правил рецептурного відпуску лікарських засобів;
- 6) забезпечення високого рівня медичної освіти, науки та розвитку кадрового потенціалу шляхом упровадження нової моделі інтернатури з урахуванням міжнародного досвіду та модернізації системи безперервного професійного розвитку;
- 7) трансформування системи фінансування охорони здоров'я шляхом:
- 8) залучення додаткових фінансових ресурсів для реалізації програми медичних гарантій шляхом розроблення механізму для введення співоплати медичних послуг, лікарських засобів і медичних виробів, які включено до програми медичних гарантій, в частині рівня сервісу та зручності для пацієнтів;

- 9) розроблення механізму повної оплати медичних послуг, які не включено до програми медичних гарантій;
- 10) проведення моніторингу ефективного витрачання бюджетних коштів у закладах охорони здоров'я, забезпечення гідної оплати праці медичних працівників.

Оперативна ціль 1.2. Упровадження новітніх технологій у сфері охорони здоров'я.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) розвиток третинної медичної допомоги, зокрема шляхом розвитку трансплантації, застосування нових технологій для проведення міні-інвазивних оперативних втручань; імплементація сучасних інноваційних технологій для удосконалення і розвитку екстреної медичної допомоги, трансплантації, онкологічної, паліативної допомоги, охорони психічного здоров'я, реабілітації; забезпечення населення України доступними, якісними та безпечними лікарськими засобами шляхом розвитку національного виробництва критично необхідної та високотехнологічної продукції (вакцини тощо), приведення процедури допуску лікарських засобів на ринок відповідно до законодавства та практики Європейського Союзу, забезпечення реалізації лікарських засобів виключно з доведеною ефективністю;
- 2) упровадження автоматизованої системи подання заявок, контролю результатів та комерціалізації проектів наукових досліджень; оброблення інформації та моніторингу проектів наукових досліджень;
- 3) розбудова електронної системи охорони здоров'я та удосконалення сервісів медичних інформаційних систем; зменшення адміністративного навантаження на медичних працівників; забезпечення взаємозв'язку із суміжними сферами;
- 4) упровадження ефективної системи реабілітації на основі доказової медицини та єдиних стандартів і правил з урахуванням Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, яка надається з перших днів травми, захворювання та незалежно від наявності чи відсутності статусу особи з інвалідністю;
- 5) удосконалення системи забезпечення громадян технічними засобами реабілітації з перших днів травми, захворювання та незалежно від наявності чи відсутності статусу особи з інвалідністю; упровадження уніфікованих правил, стандартів забезпечення громадян технічними засобами реабілітації, а також єдиних механізмів адміністрування центральними органами виконавчої влади, на які покладено забезпечення громадян **технічними засобами реабілітації, обігу таких засобів.**

Оперативна ціль 1.3. Розбудова ефективної державної системи громадського здоров'я з метою забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення,

біологічної безпеки та біологічного захисту, запобігання інфекційним та неінфекційним захворюванням.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) розбудова системи громадського здоров'я, мережі закладів епідемічного контролю і біологічної безпеки з метою оперативного виявлення загроз для населення;
- 2) створення єдиної системи біологічної безпеки, біологічного захисту та забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя, виконання зобов'язань щодо охорони здоров'я людей, тварин, запобігання поширенню на території України особливо небезпечних, небезпечних інфекційних та паразитарних хвороб людини, підвищення готовності до протидії спалахам цих хвороб;
- 3) запобігання неінфекційним захворюванням, зокрема засобами оздоровчої рухової активності;
- 4) подолання епідемії ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та інших інфекційних захворювань;
- 5) забезпечення максимального охоплення населення імунопрофілактикою шляхом неухильного виконання програм імунопрофілактики з дотриманням Національного календаря профілактичних щеплень та проведення відповідних інформаційних кампаній;
- 6) розвиток національної системи крові шляхом упровадження європейських стандартів і підходів;
- 7) проведення інформаційних кампаній з питань важливості вакцинопрофілактики інфекційних захворювань, запобігання неінфекційним захворюванням і їх раннього виявлення, популяризації здорового способу життя, регулярної рухової активності та відповідальної самозбережувальної поведінки.

Оперативна ціль 1.4. Ужиття заходів для стимулювання народжуваності.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) створення мережі потужних перинатальних центрів із передбаченням функціонування у їх складі медико-генетичних консультацій;
- 2) збільшення фінансування за такими пакетами програми медичних гарантій, як медична допомога при пологах та новонародженим у складних неонатальних випадках, реабілітація та/або послуги раннього втручання, а також забезпечення розширення скринінгових програм для новонароджених;

- 3) розвиток мережі дошкільних закладів усіх форм власності, розбудова активних парків, спортивних закладів з упровадженням принципів універсального дизайну;
- 4) розроблення стратегії державної підтримки пацієнтів з рідкісними (орфанними) захворюваннями; забезпечити системну адаптацію законодавства України до потреб надання допомоги хворим (клінічні протоколи лікування, клінічні настанови, метаболічні центри тощо);
- 5) розвиток системи підготовки батьків до народження дитини.
- 6) Індикатори результативності досягнення цілі:
- 7) позитивний природний приріст населення;
- 8) зменшення рівнів материнської смертності та смертності новонароджених;
- 9) підвищення середньої тривалості життя;
- 10) підвищення рівня народжуваності;
- 11) зниження смертності від неінфекційних захворювань, зокрема серцево-судинних та онкологічних;
- 12) зниження показників захворюваності та інвалідизації населення;
- 13) встановлення контролю над поширенням інфекційних захворювань.

Індикатори результативності досягнення цілі:

... (відсутні...)

Стратегічна ціль 2

Розбудова освіченого, доброчесного, інклюзивного та інноваційного суспільства, в якому кожен громадянин має рівні можливості для навчання та розвитку, а наука є складовою економічного зростання.

Оперативна ціль 2.1. Створення умов рівного доступу до якісної дошкільної освіти.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) забезпечення розвитку мережі закладів дошкільної освіти, її доступності для дітей з особливими освітніми потребами;
- 2) оновлення змісту та підвищення якості дошкільної освіти;
- 3) створення умов для професійного розвитку педагогічних працівників закладів дошкільної освіти.

Оперативна ціль 2.2. Продовження реформи загальної середньої освіти "Нова українська школа".

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) оновлення змісту повної загальної середньої освіти для формування в учнів необхідних для життя компетентностей;
- 2) забезпечення рівного доступу кожної дитини, зокрема з особливими освітніми потребами, до якісної шкільної освіти незалежно від місця її проживання;
- 3) створення ефективної системи професійної орієнтації для усвідомлення учнями власного вибору подальшої освіти чи професійної діяльності;
- 4) створення сучасного, мотивувального, розвивального та цифрового освітнього середовища;
- 5) стимулювання створення ефективної мережі закладів загальної середньої освіти, зокрема опорних шкіл та ліцеїв академічного та професійного спрямувань;
- 6) забезпечення доступності здобуття позашкільної освіти, зокрема на базі закладів загальної середньої освіти, відповідно до інтересів та індивідуальних можливостей здобувачів освіти;
- 7) створення умов для підвищення мотивації педагогічних працівників до педагогічної діяльності та професійного розвитку.

Оперативна ціль 2.3. Забезпечення якісної професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) створення ефективної системи професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, налагодження зв'язку між закладами освіти та роботодавцями, стимулювання збільшення частки випускників шкіл, що вступають до закладів професійної (професійно-технічної) освіти та виходять на ринок праці;

- 2) оновлення змісту професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, зокрема розроблення стандартів та освітніх програм на компетентнісній основі;
- 3) проведення комунікаційної кампанії з підвищення престижності професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти і робітничих професій;
- 4) залучення представників бізнесу до освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, зокрема через упровадження і поширення дуальної форми здобуття освіти;
- 5) модернізація навчально-виробничої та соціальної інфраструктури закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

Оперативна ціль 2.4. Забезпечення якості вищої освіти та розвиток освіти дорослих.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) удосконалення системи управління закладами вищої освіти, забезпечення розвитку їх кадрового потенціалу;
- 2) оптимізація мережі закладів вищої освіти, створення укрупнених регіональних університетів та університетів світового рівня;
- 3) реалізація фінансової автономії закладів вищої освіти як складової їх економічної діяльності;
- 4) розбудова внутрішньої та зовнішньої системи підвищення якості вищої освіти, забезпечення механізму і шляхів підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти;
- 5) інтеграція науки, освіти та бізнесу для забезпечення економічного зростання держави;
- 6) розбудова гнучкої системи освіти дорослих, забезпечення розвитку неформальної освіти та заохочення до навчання протягом усього життя.

Оперативна ціль 2.5. Забезпечення організації дистанційного навчання закладами освіти, використання цифрових технологій в освіті.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) створення та розбудова електронних освітніх ресурсів для здобувачів освіти та педагогічних, науково-педагогічних працівників, зокрема веб-платформи дистанційного навчання "Всеукраїнська школа онлайн";
- 2) забезпечення підключення закладів освіти до високошвидкісного Інтернету;
- 3) забезпечення розвитку цифрових навичок здобувачів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників;
- 4) запуск освітньої електронної платформи як основи для організації дистанційного навчання;
- 5) створення умов для використання цифрових технологій з метою оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та проведення моніторингових досліджень якості освіти.

Оперативна ціль 2.6. Створення умов для професійної реалізації українських науковців, їх розвитку та інтеграції у світовий науковий простір.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) забезпечення розвитку дослідницької та інноваційної інфраструктури, стан якої забезпечує проведення досліджень на високому рівні та комерціалізацію наукових результатів;
- 2) надання вченим доступу до багатоканального фінансування наукових досліджень, яке розподіляється за прозорими процедурами на основі незалежної експертизи;
- 3) забезпечення розвитку інструментів грантового фінансування науки, зокрема збільшення фінансування Національного фонду досліджень України;
- 4) створення Єдиної наукової платформи України, що обумовлено потребою вчених, бізнесу, здобувачів вищої освіти та інших заінтересованих сторін у зручній, зрозумілій та упорядкованій системі цифрових сервісів наукового призначення із мережею взаємозв'язків між ними, а також у єдиній точці доступу до цієї системи;
- 5) долучення України до міжнародних наукових програм та організацій;
- 6) реформування механізму проведення наукової експертизи та розроблення правових засад мотивації експертної діяльності вітчизняних вчених;
- 7) забезпечення фінансування наукової діяльності закладів вищої освіти та наукових установ за результатами державної атестації наукової та науково-технічної діяльності;

- 8) розширення обсягу фінансування та диверсифікація інструментів підтримки молодих вчених (грантові, стипендіальні програми тощо);
- 9) удосконалення механізму та інструментів реалізації права здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників на академічну мобільність.

Індикатори результативності досягнення цілі:

- 1) зростання частки охоплення дітей дошкільною освітою;
- 2) збільшення чисельності дітей з особливими освітніми потребами, охоплених навчанням в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти;
- 3) зменшення розриву у результатах навчання випускників шкіл у сільській місцевості та містах;
- 4) скорочення частки учнів, які не досягли базового рівня з читацької, математичної, природничо-наукової грамотності за результатами участі України у міжнародному дослідженні якості освіти;
- 5) щорічне збільшення кількості навчально-практичних центрів, створених у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, та утворення центрів професійної досконалості;
- 6) збільшення частки вступників до закладів професійної (професійно-технічної) освіти у межах загального державного і регіонального замовлення;
- 7) збільшення кількості шкіл, що мають доступ до високошвидкісного Інтернету;
- 8) зростання частки педагогічних працівників, які підвищили свою цифрову компетентність;
- 9) збільшення кількості наукових проектів, які виконуються українськими науковцями в межах Рамкової програми досліджень та інновацій Європейського Союзу "Горизонт Європа";
- 10) збільшення кількості держав-партнерів, з якими здійснюється двостороннє міжнародне науково-технічне співробітництво;
- 11) зростання частки дослідницької інфраструктури (зокрема, е-інфраструктури), наукових даних та академічних текстів, доступ до яких є відкритим або прозоро регламентованим;
- 12) зростання наукоємності валового внутрішнього продукту (зокрема, за рахунок позабюджетних джерел);

- 13) зростання частки грантового фінансування в загальному обсязі фінансування наукових досліджень і розробок;
- 14) зростання питомої ваги видатків на фінансування наукових проєктів, грантових і стипендіальних програм для молодих науковців у загальному обсязі видатків державного бюджету на науку;
- 15) збільшення частки випускників закладів вищої освіти, зайнятих на посадах чи у сферах, що вимагають вищої освіти.

Стратегічна ціль 3

Формування всебічно розвиненої людини, патріота України, сприяння духовному розвитку та створення можливостей для творчого самовираження і самореалізації у культурному та спортивному напрямі.

Оперативна ціль 3.1. Забезпечення населення високоякісними і доступними культурними послугами для підвищення його культурного та духовного рівня.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) затвердження мінімальних стандартів забезпечення громадян культурними послугами;
- 2) оновлення механізму фінансування системи забезпечення населення культурними послугами;
- 3) модернізація інфраструктури для надання високоякісних культурних послуг через створення центрів культурних послуг;
- 4) створення умов для формування якісного (висококваліфікованого) кадрового забезпечення системи надання культурних послуг;
- 5) розроблення системи моніторингу та оцінювання якості культурних послуг.

Операційна ціль 3.2. Розвиток бібліотечної справи та популяризація читання.

Основні завдання щодо реалізації цілі:

- 1) приведення нормативно-правової бази, що регулює бібліотечну сферу, до міжнародних стандартів;

- 2) модернізація матеріально-технічної бази, розширення обсягу надання бібліотечних послуг у цифровому середовищі та забезпечення доступу до них;
- 3) оновлення бібліотечних фондів з метою максимального задоволення запитів користувачів бібліотек;
- 4) підтримка видавничої справи та програм популяризації читання через систему соціального партнерства та спільних програм і проектів.

Оперативна ціль 3.3. Створення та розвиток національної мережі музеїв України.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) упровадження сучасних інформаційних технологій у музейну діяльність, зокрема створення системи електронного обліку музейних експонатів, цифрового реєстру музеїв і закладів музейного типу України з актуальною інформацією для їх популяризації та управління ними;
- 2) системне реформування музейної діяльності з метою перетворення музеїв та заповідників на відкритий універсальний простір, який об'єднує минуле, сучасне та майбутнє;
- 3) сприяння міжнародній діяльності шляхом участі в спільних музейних програмах;
- 4) осучаснення експозицій музеїв;
- 5) створення мобільних/пересувних музейних експозицій провідних музеїв України;
- 6) формування на базі музеїв міст України культурних просторів для сприяння розвитку сучасного мистецтва та його популяризації;
- 7) створення єдиної електронної бази музеїв України;
- 8) удосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів для музейної сфери, забезпечення розвитку наукової та інноваційної діяльності в музейній справі;
- 9) забезпечення розвитку музейної педагогіки: створення музейних програм для дітей та дорослих, спрямованих на формування інтересу до історії, науки, культури та мистецтва.

Оперативна ціль 3.4. Розвиток кіноіндустрії.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) підтримка виробництва та розповсюдження національних фільмів;

- 2) збереження, відновлення, реставрація, популяризація національної та найкращих зразків світової кіноспадщини;
- 3) рекламування та популяризація національних фільмів, послуг вітчизняної кіногалузі;
- 4) забезпечення розвитку національного кіноринку: проведення кінофестивалів, створення умов для розповсюдження і популяризації національного кіно з використанням новітніх технологій;
- 5) реконструкція, переоснащення та розширення мережі кінотеатрів, особливо у населених пунктах з кількістю мешканців до 250 тис. осіб;
- 6) удосконалення системи професійної освіти у сфері кіно.

Оперативна ціль 3.5. Розвиток культурної спадщини та збереження національної пам'яті.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) забезпечення доступності культурної спадщини та інституційної спроможності органів охорони культурної спадщини, унормування правил і процедур провадження господарської діяльності та будівництва на захищених територіях;
- 2) створення ефективної системи управління охороною культурної спадщини та сприяння сталому розвитку історичних населених місць; формування екосистеми збереження та промоції культурної спадщини та культурних цінностей;
- 3) забезпечення формування національної інфраструктури даних у сферах охорони культурної спадщини, музейної справи, вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, охорони нематеріальної культурної спадщини;
- 4) підвищення рівня адміністративної відповідальності за порушення у сфері охорони культурної спадщини та встановлення кримінальної відповідальності за самочинне зведення будівель або споруд в історичній або буферній зоні об'єктів всесвітньої спадщини;
- 5) збереження та увічнення пам'яті про захисників України, борців за незалежність і жертв тоталітарних режимів;
- 6) популяризація в Україні та світі подій і видатних постатей української історії;
- 7) формування у громадян України української громадянської ідентичності на основі суспільно-державних цінностей та підвищення рівня готовності громадян України, у тому числі молоді, до виконання обов'язку із захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України;

- 8) запровадження системи національно-патріотичного виховання та її інституалізації, у тому числі на рівні органів виконавчої влади, посилення роботи відповідних координаційних рад в областях, сприяння створенню та діяльності центрів національно-патріотичного виховання на базі наявної мережі закладів, зокрема, шляхом їх реорганізації (перепрофілювання).

Оперативна ціль 3.6. Розвиток професійного мистецтва.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) підтримка окремих митців і колективів шляхом створення спеціальних грантових програм, присудження премій, проведення інформаційних кампаній;
- 2) сприяння розвитку системи творчих резиденцій;
- 3) програмна підтримка міжнародного мистецького обміну та мобільності національних митців за кордоном і в Україні;
- 4) удосконалення механізму залучення позабюджетного фінансування (зокрема, коштів меценатів та благодійної допомоги);
- 5) заохочення проведення фестивалів у регіонах із використанням місцевих адміністративних і фінансових можливостей;
- 6) забезпечення дотримання встановлених на законодавчому рівні квот щодо частки національного культурного продукту в теле- та радіоефірі;
- 7) створення для державних і недержавних театрів і концертних організацій рівних можливостей щодо фінансової та інформаційної підтримки, зокрема відкритих сценічних майданчиків для фестивалів, театральних постановок, концертних програм, тренінгів;
- 8) удосконалення контрактної системи для керівних і творчих працівників;
- 9) сприяння модернізації інфраструктури, оновленню обладнання та використання сучасних технологій під час виробництва мистецького продукту.

Оперативна ціль 3.7. Створення умов для регулярних занять населення фізичною культурою і спортом.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) забезпечення ефективної взаємодії між усіма суб'єктами сфери фізичної культури і спорту;

- 2) створення сприятливих умов для безперешкодного і масового залучення до рухової активності та спорту всіх верств населення;
- 3) оновлення механізму фінансування системи забезпечення населення фізкультурно-спортивними послугами за принципом "гроші ходять за послугою";
- 4) створення для здобувачів освіти належних умов для рухової активності та формування ставлення до занять фізичною культурою і спортом як до важливої складової здорового способу життя;
- 5) забезпечення розвитку неформальних спортивних рухів, вуличних тренувань та фізичної культури і спорту як інструментарію формування світогляду щодо здорового способу життя;
- 6) будівництво нових і реконструкція наявних об'єктів спортивної інфраструктури в Україні.

Оперативна ціль 3.8. Упровадження нових умов і можливостей для ефективної підготовки та реалізації спортсменів світового рівня.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) забезпечення створення умов для ефективної підготовки спортсменів до участі в Олімпійських, Паралімпійських, Дефлімпійських, Всесвітніх іграх, чемпіонатах світу та Європи;
- 2) посилення активної участі України у глобальній системі боротьби з такими загрозами для спорту, як допінг, договірні матчі, расизм та насильство;
- 3) виховання спортивно орієнтованої молоді на олімпійських ідеалах і принципах соціальної інклюзивності.

Оперативна ціль 3.9. Розроблення та впровадження цифрових інформаційних рішень у сфері фізичної культури і спорту.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) створення і впровадження прогресивних електронних інструментів розвитку сфери фізичної культури і спорту;
- 2) запровадження електронних систем для адміністрування нового механізму, пов'язаного з реформуванням сфери фізичної культури та спорту.

Індикатори результативності досягнення цілі:

- 1) збільшення частки населення, що відвідала культурні заходи протягом року;

- 2) створення цифрового реєстру музеїв і закладів музейного типу України;
- 3) комп'ютеризація та підключення до Інтернету 100 відсотків закладів культури базової мережі;
- 4) визначення кількості переглядів, рейтингів та касових зборів фільмів за допомогою системи електронного обліку квитків "Єдиний електронний квиток";
- 5) збільшення кількості збудованих, реконструйованих і технічно переоснащених за державної підтримки кінотеатрів у населених пунктах із населенням не більш як 250 тисяч жителів;
- 6) зростання частки доходів закладів у формі допомоги від меценатів до 4 відсотків загального обсягу власних доходів;
- 7) збільшення мережі надавачів фізкультурно-спортивних послуг;
- 8) розширення доступності спортивної інфраструктури для осіб з інвалідністю;
- 9) створення електронної системи фізичної культури і спорту;
- 10) щорічне збільшення частки охоплення населення України заходами (проектами), що формують українську громадянську ідентичність.

Стратегічна ціль 4

Підвищення рівня життя, активізація зайнятості та забезпечення соціальної підтримки населення.

Оперативна ціль 4.1. Сприяння становленню середнього класу.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) поетапне підвищення стандартів і гарантій оплати праці, зокрема, у бюджетній сфері;
- 2) створення умов для погашення заборгованості з виплати заробітної плати та запобігання подальшому виникненню такої заборгованості;
- 3) полегшення умов ведення малого бізнесу та мікробізнесу;
- 4) усунення непрозорих схем перевірок та звітування, мінімізація особистих контактів з організаціями, які здійснюють контроль;

- 5) узгодження національного трудового законодавства з міжнародними принципами державного захисту трудових прав населення;
- 6) створення умов для підвищення рівня оплати праці;
- 7) формування державних стимулів до відмови населення та підприємств від незадекларованої праці;
- 8) популяризація системи цінностей, які об'єднують серединну групу суспільства та асоціюються із способом життя середнього класу.

Оперативна ціль 4.2. Стимулювання населення до економічної активності та сприяння його продуктивній зайнятості.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) сприяння працевлаштуванню зареєстрованих безробітних та осіб, які не мають такого статусу та шукають роботу (активізація механізму ефективного та швидкого пошуку роботи);
- 2) розширення підтримки безробітних у створенні власної справи та декларуванні професійної самозайнятості;
- 3) посилення контролю за діяльністю підприємств та їх відповідальності за порушення у сфері зайнятості та оплати праці;
- 4) забезпечення подальшого розвитку неформальної освіти та підтвердження професійної кваліфікації, залучення приватних інвестицій в організацію професійного навчання працівників протягом їх трудового життя;
- 5) сприяння поверненню трудових мігрантів та їх економічній реінтеграції в Україні;
- 6) розширення можливостей для зайнятості людей похилого віку та осіб з інвалідністю як способу соціальної інтеграції.

Оперативна ціль 4.3. Удосконалення системи державних соціальних стандартів та гарантій.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) реалізація Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні;
- 2) упровадження науково обґрунтованої методології та сучасних підходів до визначення і застосування прожиткового мінімуму;

- 3) упорядкування сфери застосування прожиткового мінімуму для визначення державних соціальних гарантій;
- 4) розширення програм, у тому числі впровадження активних програм зайнятості, та збільшення їх розміру для виведення осіб/сімей зі складних життєвих обставин;
- 5) забезпечення цифровізації соціальних виплат і послуг;
- 6) перегляд системи управління сферою соціальної підтримки у зв'язку із процесами децентралізації.

Оперативна ціль 4.4. Підвищення рівня пенсійного забезпечення.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) підвищення рівня пенсійного забезпечення, зокрема, шляхом проведення щорічної індексації пенсій;
- 2) запровадження накопичувальної системи пенсійного забезпечення;
- 3) перегляд стимулів до сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- 4) посилення відповідальності за несплату та ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, інших обов'язкових платежів до Пенсійного фонду України;
- 5) розроблення механізму автоматичного (без звернення особи) призначення пенсії за віком у разі досягнення пенсійного віку;
- 6) розширення переліку послуг, що надаються населенню Пенсійним фондом України.

Оперативна ціль 4.5. Посилення адресності надання соціальної підтримки.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) запровадження уніфікованого підходу до призначення житлових субсидій домогосподарствам;
- 2) підвищення ефективності адміністрування соціальних виплат і послуг;
- 3) запровадження здійснення державного контролю за дотриманням законодавства під час надання соціальної підтримки;

- 4) забезпечення належного функціонування Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг;
- 5) забезпечення фінансової та технічної можливості надання електронних комунікаційних послуг вразливим соціальним групам населення;
- 6) запровадження дієвих механізмів стимулювання розвитку ринку соціальних послуг, у тому числі спрямованих на розвиток недержавного сектору надавачів соціальних послуг, мотивацію надавачів соціальних послуг із підвищення рівня якості надання соціальних послуг.

Оперативна ціль 4.6. Розвиток системи надання адміністративних та соціальних послуг безпосередньо на території територіальних громад.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) забезпечення максимальної доступності громадян до адміністративних і соціальних послуг;
- 2) посилення спроможності органів місцевого самоврядування виконувати функції фронт-офісу у сфері соціального захисту населення шляхом упровадження ними електронних сервісів;
- 3) забезпечення прийняття заяв із необхідними документами для призначення соціальної підтримки уповноваженими посадовими особами виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, центру надання адміністративних послуг;
- 4) запровадження ефективного управління на всіх етапах організації надання соціальних послуг населенню територіальних громад;
- 5) забезпечення надання базових соціальних послуг жителям територіальних громад безпосередньо за місцем проживання;
- 6) задоволення потреб населення, зокрема вразливих категорій, у соціальних послугах;
- 7) забезпечення провадження діяльності в територіальних громадах фахівців із соціальної роботи для запровадження раннього виявлення вразливості сімей/осіб та профілактики складних життєвих обставин.

Оперативна ціль 4.7. Забезпечення інтеграції осіб з інвалідністю у суспільство.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) запровадження інноваційних підходів до сприяння працевлаштуванню осіб з інвалідністю;

- 2) запровадження механізму сприяння самозайнятості осіб з інвалідністю;
- 3) удосконалення системи надання особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю реабілітаційних послуг;
- 4) удосконалення системи забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації.

Оперативна ціль 4.8. Формування якісно нової системи забезпечення та захисту прав дітей.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) утворення та забезпечення функціонування в кожній територіальній громаді служби у справах дітей;
- 2) збільшення кількості влаштованих у сімейні форми виховання (дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, під опіку, піклування) дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 3) забезпечення житлом за кошти державного та місцевих бюджетів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа;
- 4) запровадження ефективного механізму виявлення порушень прав дітей та реагування на них;
- 5) посилення адміністративної та кримінальної відповідальності батьків, інших законних представників дітей за ухилення від виконання обов'язків з виховання дітей та за злісне невиконання ними встановлених законом обов'язків із догляду за дитиною;
- 6) забезпечення надання соціальних послуг для формування відповідального батьківства;
- 7) удосконалення процедур національного усиновлення у частині розподілу повноважень на різних рівнях, забезпечення проходження обов'язкового навчання кандидатами в усиновлювачі.

Оперативна ціль 4.9. Формування та підтримка сімейних цінностей.

Основні завдання щодо реалізації цілі:

- 1) формування відповідального ставлення до батьківства;
- 2) упровадження в закладах освіти занять зі статевого виховання молоді;

- 3) упровадження у закладах освіти програм підготовки молоді до подружнього життя;
- 4) удосконалення законодавства з питань запобігання та протидії домашньому насильству;
- 5) формування нульової толерантності до насильства в українському суспільстві.

Оперативна ціль 4.10. Забезпечення дотримання прав внутрішньо переміщених осіб.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) забезпечення наповнення фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб та житлового фонду соціального призначення з метою забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб;
- 2) забезпечення дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях України, на належне пенсійне забезпечення;
- 3) запровадження механізму соціального захисту осіб похилого віку, які внаслідок внутрішнього переміщення втратили зв'язки зі своїми дітьми або діти яких не можуть надавати їм підтримку;
- 4) розроблення заходів щодо соціально-психологічної реабілітації дітей, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;
- 5) організація психологічного супроводу дітей у новому освітньому середовищі після внутрішнього переміщення;
- 6) розроблення дієвого механізму для забезпечення належного обслуговування внутрішньо переміщених осіб у закладах охорони здоров'я без обмежень порівняно з іншими особами;
- 7) зміна підходів до надання внутрішньо переміщеним особам державної цільової підтримки для здобуття освіти;
- 8) зміна підходів до надання внутрішньо переміщеним особам державної цільової підтримки для занять фізичною культурою і спортом;
- 9) розроблення механізму сертифікації освітніх/кваліфікаційних рівнів для внутрішньо переміщених осіб, які здобули освіту на тимчасово окупованих територіях України.

Оперативна ціль 4.11. Забезпечення послугами із професійної адаптації та психологічної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) задоволення освітніх потреб ветеранів війни та членів їх сімей;
- 2) забезпечення послугами із професійної адаптації ветеранів війни та членів їх сімей шляхом підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями;
- 3) стимулювання розвитку підприємницької ініціативи серед ветеранів війни та членів їхніх сімей;
- 4) розроблення концепції зміни військової кар'єри ветеранів війни на цивільну;
- 5) стимулювання широкого залучення ветеранів війни та членів їхніх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни до заходів фізкультурно-спортивної реабілітації, ресоціалізації, здобуття нових знань і компетентностей для забезпечення власної економічної самостійності;
- 6) побудова ефективної системи комплексної психологічної допомоги ветеранам війни та членам їхніх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни;
- 7) створення системи моніторингу потреб ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни у медико-психологічних, психологічних і соціальних послугах;
- 8) підвищення якості психологічних послуг, що надаються ветеранам війни та членам їхніх сімей, шляхом стандартизації, моніторингу та оцінювання якості наданих послуг;
- 9) створення умов для доступу ветеранів війни та членів їхніх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни до послуг із фізкультурно-спортивної реабілітації незалежно від місця проживання, зокрема, створення безперешкодного доступу до об'єктів фізкультурно-спортивної реабілітації з урахуванням вимог універсального дизайну та доступності для маломобільних осіб;
- 10) забезпечення доступності та підвищення якості усіх реабілітаційних послуг, що надаються ветеранам війни та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни;
- 11) підтримання, зміцнення та відновлення здоров'я ветеранів війни та членів сімей ветеранів війни.

Індикатори результативності досягнення цілі:

- 1) підвищення рівня заробітної плати, зокрема у бюджетній сфері;
- 2) зменшення розриву доходів між найбагатшими та найбіднішими верствами населення;
- 3) збільшення кількості новостворених суб'єктів малого підприємництва;
- 4) питома вага неформально зайнятого населення від загальної кількості зайнятих в Україні – менш як 15 відсотків;
- 5) збільшення частки населення, яке вважає себе середнім класом;
- 6) збільшення розміру прожиткового мінімуму до його реальної величини;
- 7) підвищення рівня соціальних гарантій;
- 8) збільшення кількості працездатних осіб, які були непрацюючими та повернулися на ринок праці або відкрили власну справу;
- 9) зменшення кількості сімей, які довготривало отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям;
- 10) 100-відсоткове надання адміністративних та соціальних послуг жителям територіальних громад через центри надання адміністративних послуг або через Єдиний державний вебпортал електронних послуг;
- 11) збільшення чисельності фахівців із соціальної роботи, які працюють в органах місцевого самоврядування;
- 12) збільшення кількості надавачів соціальних послуг недержавного сектору, залучених до надання соціальних послуг за бюджетні кошти;
- 13) збільшення кількості територіальних громад, де надаються базові соціальні послуги;
- 14) збільшення надходжень до Пенсійного фонду України від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- 15) збільшення чисельності працівників та самозайнятих осіб із числа осіб з інвалідністю;
- 16) забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації на 100 відсотків потреби;

- 17) забезпечення безпечного догляду і виховання кожної дитини в сімейному або наближеному до сімейного середовищі;
- 18) забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів внутрішньо переміщених осіб;
- 19) зниження рівня бідності серед усіх соціальних і демографічних груп населення;
- 20) збільшення чисельності осіб, які належать до вразливих соціальних груп населення, які забезпечені доступом до Інтернету.

Стратегічна ціль 5

Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в усіх сферах життя суспільства та впровадження кращих європейських стандартів гендерної рівності.

Оперативна ціль 5.1. Запровадження гендерного підходу до формування законодавства у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) дотримання принципів гендерної рівності та недискримінації у регуляторно-нормативних документах у трудовій сфері;
- 2) урахування гендерного компонента в програмах економічного та соціального розвитку з урахуванням актуальних потреб галузей, регіонів і територіальних громад;
- 3) забезпечення розвитку системи моніторингу імплементації гендерного підходу через використання механізму гендерного аналізу, експертизи та аудиту;
- 4) створення комплексної системи реагування на випадки дискримінації за ознакою статі.

Оперативна ціль 5.2. Виконання міжнародних зобов'язань щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) формування дієвого механізму досягнення збалансованого представництва жінок і чоловіків у сфері політики та державного управління з урахуванням категорій посад службовців;

- 2) виконання планів дій, державних програм, спрямованих на усунення гендерних диспропорцій у трудовій сфері, зокрема на зменшення розриву в оплаті праці жінок і чоловіків;
- 3) реалізація проектів із залученням міжнародних організацій та громадських об'єднань, діяльність яких спрямовується на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у суспільстві, зокрема зміцнення державно-приватного партнерства у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- 4) розроблення державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2026 року;
- 5) використання високоефективних технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних, для сприяння розширенню прав та можливостей жінок і чоловіків.

Оперативна ціль 5.3. Подолання гендерних стереотипів та інших форм дискримінації.

Основні завдання для реалізації цілі:

- 1) формування в суспільстві **культури недискримінаційності**, у тому числі гендерної рівності, зокрема шляхом проведення навчально-просвітницьких заходів, спрямованих на ліквідацію всіх форм дискримінації;
- 2) посилення роботи, спрямованої на ліквідацію гендерних стереотипів, що є дискримінаційними стосовно жінок і чоловіків, зокрема через проведення інформаційно-просвітницьких кампаній щодо рівності статусу та обов'язків жінок і чоловіків у приватній та громадській сферах, стимулювання засобів масової інформації до відмови від поширення дискримінаційних щодо жінок стереотипних матеріалів та до створення позитивного образу жінок у суспільстві;
- 3) формування толерантного та недискримінаційного освітнього середовища у закладах освіти різних рівнів;
- 4) дослідження стану позначення стереотипів за ознакою статі на психоемоційному добробуті жінок і чоловіків та надання відповідної допомоги, зокрема психологічної, представникам обох статей;
- 5) приведення наявних в Україні статистичних показників у відповідність із міжнародними стандартами; запровадження додаткових спостережень або включення до нинішніх спостережень додаткових показників з метою повного відображення становища жінок і чоловіків в Україні;

- 6) посилення безпеки громадян та здійснення заходів щодо запобігання дискримінації за ознаками статі, раси, національності, віросповідання, віку тощо.

Індикатори результативності досягнення цілі:

- 1) **розширення економічних можливостей** жінок та їх участі у політиці;
- 2) досягнення стійкої **позитивної динаміки** у подоланні всіх форм і проявів дискримінації за ознакою статі.

5. Організаційне та фінансове забезпечення реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії забезпечуватиметься шляхом розроблення кожні два роки плану заходів з реалізації визначених у ній цілей і завдань, проведення моніторингу виконання індикаторів результативності, суспільного діалогу та широкого залучення громадськості, розвитку міжнародної співпраці за напрямками, визначеними у Стратегії.

Моніторинг та оцінювання ефективності реалізації Стратегії ґрунтуватиметься на результатах виконання плану заходів щодо реалізації цілей і завдань, визначених Стратегією, та досягнення індикаторів результативності процесу реалізації її цілей і завдань.

Реалізація Стратегії фінансуватиметься за кошти державного та місцевих бюджетів, кошти Пенсійного фонду України та фондів державного соціального страхування, міжнародної технічної допомоги, позики міжнародних фінансових організацій та з інших джерел, не заборонених законодавством.

Керівник Офісу Президента України

А.ЄРМАК